

Nr 30.

Av herr **Magnusson** i Skövde m. fl.; om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ändring i gällande bestämmelser för jordbrukskassor och centralkassor för jordbrukskredit.

När riksdagen år 1915 biföll den kungl. propositionen om åtgärder från det allmännas sida för beredande av driftkredit för idkare av mindre jordbruk saknades icke röster som med påpekande av de snäva gränserna för denna verksamhet ansågo densamma från början sakna utvecklingsmöjligheter, men å andra sidan hyste många förhoppningar att denna utomordentligt viktiga fråga nu funnit sin lösning. Erfarenheten har tyvärr givit de förstnämnda rätt.

Såväl under den omfattande utredning, som föregick förslaget framläggande för riksdagen, som under dess fortsatta behandling var man ense därom, att kreditbehovet borde förmedlas genom kreditkassor. Tyvärr blev deras handlingsfrihet, som nämnt, redan från början så kringskuren, att kreditkassorna under de gångna tre åren ej nått någon större utveckling.

Orsakerna härtill ha varit flera. Kristiden har givetvis i viss mån inverkat ej minst genom en del kända förhållanden, som kringskurit jordbrukarnas handlingsfrihet och verkat förlamande på nydaningen. En rikligare penningtillgång har givetvis också minskat lånebehovet och jämsides därmed kassornas betydelse. Men detta penningtillskott har i ej ringa mån vunnits genom realisation av levande inventarier. När dessa kapital åter skola uttagas, för att göra besättningarna fulltaliga, blir lånebehovet säkerligen större. Härtill kommer, att den allt för starkt begränsade lånerätten gjort det tämligen ändamålslost att ansluta sig till lånekassorna, emedan lånerätten ej tillnärmelsevis svarat mot verkliga behovet. Ett hinder torde också ligga

i lantbefolkningens bristande insikt om föreningsväsendets betydelse för främjande av gemensamma ekonomiska syften.

För att kunna föra jordbrukskasserörelsen på sådana banor, att den verkligen blir vår stora kreditbehövande lantbefolkning till nytta, kräves emellertid enligt vår på erfarenhet om kasseverksamheten grundade mening dels vissa ändringar i bestämmelserna för kassornas verksamhet, dels vidgade verksamhetsområden och dels att en kraftig upplysningsverksamhet igångsättes för att påvisa deras nytta. Vad dessa lagändringar beträffar är det ett riksintresse att de vidtagas i så god tid, att de hunnit genomföras före den krävande och kritiska tid med dennas måhända oanade krav på jordbrukets produktionsförmåga, som torde följa på den nuvarande och då det för litet var måste gälla att återställa och förnya allt det som under krigsåren blivit tillbakasatt eller förstört. Därjämte äro kassorna i behov av någorlunda billigt kapital, vilken fråga dock ej lämpligen kan inrymmas i denna motion.

Även om det kan synas olämpligt och obehövt att, så kort tid efter det nu gällande bestämmelser genomfördes, vidtaga ändringar, må dock beaktas, att erfarenheten under de gångna åren ådagalagt det oavvisliga behovet av sådana ändringar.

Frågan om landsbygdens elektrifiering är ju som bekant för närvarande aktuell och kräver för en snar och lycklig lösning betydande kapital. I allmänhet möter det stora svårigheter för de för ändamålet bildade distributionsföreningarna att anskaffa nödigt kapital, men därest sådana föreningar erhöles inträdes- och lånerätt i centralkassa skulle härigenom möjlighet ges att erhålla nödigt anläggningskapital. Detta kräver dock vissa förändringar i reglementena för kassorna ävensom utredning och bestämmelser angående distributionsföreningarnas lånerätt, vilket lämpligast torde kunna verkställas av Kungl. Maj:t.

Ävenså förtjänar påpekats, att redan när riksdagen antog nu gällande förordning för kassorna med skärpa påpekades att gränserna för deras verksamhet voro för snäva. I detta sammanhang må erinras om de vid 1915 års riksdag väckta motionerna av herr Magnusson i Skövde, andra kammaren nr 232, med yrkande på höjning under vissa förutsättningar av lånerätten, och av herr Olsson i Ramsta rörande nedsättning av insatskapitalets storlek.

Erfarenheten har visat, att de nu gällande bestämmelserna böra ändras i följande hänseende:

1. Lånerätten per har odlad jord höjes intill 200 kronor per har.

2. Lånerätt beviljas även för skogs-, ängs- och betesmark till 25 kronor per har.

3. Lånerätt beviljas å trädgårdsjord med 400 kronor per har.

4. Den åsatta gränsen av 50 har jord såsom största areal, för vilken medlem må vinna inträde i kassan, höjes till 100 har.

5. Ekonomiska föreningar, såsom elektriska distributionsföreningar, mejeriföreningar m. fl., erhålla rätt att liksom jordbrukskassa ingå som medlemmar i centralkassa och där åtnjuta lånerätt.

6. Fristående jordbrukskassor eller föreningar, bildade i län, som ligga utanför organiserad centralkassas verksamhetsområde, äga under förutsättning av dess medgivande att ansluta sig till sådan.

7. Enskilda jordbrukare å ort, där ej jordbrukskassa finnes, må kunna beviljas inträde i närmaste jordbrukskassa.

8. Vissa förenklingar medgivnas i fråga om kassornas skötsel (se bil. 2).

För att ytterligare motivera dessa önskemål hänvisa vi till följande till Konungen inlämnade underdåniga ansökningar:

Från Mälareprovinsernas centralkassa av den 22 april 1917, från Kristianstads, Malmöhus och Mälareprovinsernas centralkassor gemensamt av den 21 november 1917 (bil. 1) och från Jordbrukarnes riksförbunds arbetsutskott 14 november 1917 (bil. 2).

Dessutom få vi till stöd för de gjorda yrkandena ytterligare påpeka: att lånerätt för skogs-, ängs- och betesmark skulle stimulera betes- och skogskultur; att det intensiva trädgårdsbruket kräver större lånerätt per har; att landsbygdens elektrifiering skulle verksamt främjas genom att lånerätt medgäves elektriska distributionsföreningar.

På grund av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om sådan ändring i nu gällande bestämmelser för jordbrukskassor och centralkassor för jordbrukskredit, att

1. Lånerätten per har odlad jord höjes intill 200 kronor per har.

2. Lånerätt beviljas även för skogs-, ängs- och betesmark med 25 kronor per har, dock för högst 100 har.

3. Lånerätt beviljas å trädgårdsjord med 400 kronor per har.

4. Den åsatta gränsen av 50 har jord såsom

största areal, för vilken medlem må vinna inträde i kassan, höjes till 100 har.

5. Ekonomiska föreningar, såsom elektriska distributionsföreningar m. fl., erhålla rätt att liksom jordbrukskassa ingå som medlemmar i centralkassa och där åtnjuta lånerätt.

6. Fristående jordbrukskassor eller föreningar, bildade i län, som ligga utanför organiserad centralkassas verksamhetsområde, äga att under förutsättning av dess medgivande ansluta sig till sådan.

7. Enskilda jordbrukare å ort, där ej jordbrukskassa finnes, må kunna beviljas inträde i närmaste jordbrukskassa;

samt att

8. Nödiga förenklningar måtte medgivas i fråga om jordbrukskassornas skötsel.

Stockholm den 22 januari 1918.

Karl Magnusson
i Skövde.

Anders Elisson.

Nils Svensson.

A. Henrikson.

O. Alfr. Berg
i Staby

Sven Persson
i Fritorp.

David Norman.

John Erlansson.

C. O. Johanson.

John Jönsson.

Cornelius Olsson.

Arthur Gustafson
i Kasenberg.

A. P. Gustafsson.

E. L. M. Hedin.

P. Lidström.

Oscar N. Olsson.

Joh. G. Svensson.

E. Räf.

K. M. Andersson
i Milsmaden.

Carl Lindmark.

Oscar F. Bogren.

C. Johanson
i Gäre.

Bilaga 1.*Aeskrift.*

Till Konungen.

Da det under den tid, som förflutit sedan jordbrukskassor och centralkassor för jordbrukskredit började sin verksamhet inom vårt land, visat sig, att flera av bestämmelserna angående dessa kassor och isynnerhet bestämmelserna för deras utlåningsrörelse i hög grad hämma jordbrukskasserörelsens utveckling och vidare utbredning, hava vi här nedan i underdånighet velat framkomma med förslag till vissa ändringar uti nysnämnda bestämmelser.

Enligt Eders Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse av den 18 juni 1915 är centralkassornas verksamhet beträffande utlåningen begränsad till utlämnande av lån till anslutna jordbrukskassor, och medför detta att under de närmaste åren endast ett fåtal av vårt lands jordbrukare kunna komma i åtnjutande av de förmåner, som jordbrukskasseverksamheten avser att bereda dem, nämligen en ordnad och för deras förhållanden avpassad driftkredit. Med det föga utvecklade sinne för föreningsverksamhet våra lantbrukare i allmänhet hava, kommer det säkerligen att dröja flera år, innan något större antal jordbrukskassor kommer till stånd, varav följer att jordbrukets kreditförhållanden fortfarande komma att bli otillfredsställande. För närvarande är ju jordbrukarnas kreditbehov starkt begränsat, beroende dels därpå, att de lätt kunna avyttra sina produkter och dessutom på grund av foderbristen nödgas realisera en stor del av sina kreatursbesättningar, varigenom konstanter erhållas, dels ock därpå, att vissa förnödenheter, såsom kraftfoder och konstgödning m. m. knappt kunna erhållas. Ävenledes kunna de för närvarande till följd av den för tillfället rådande goda penningtillgången i såväl affärs- som sparbanker erhålla lån på osedvanligt billiga villkor. Dessa förhållanden kunna dock icke bli bestående, utan när normala tider inträda, kommer säkerligen jordbrukets kreditbehov att bli större än någonsin förut. Jordbrukarna måste då söka att bringa sina kreatursbesättningar upp till normal storlek och i många fall inköpa en stor del maskiner och redskap, som på grund av de osedvanligt höga priserna under kristiden ej kunnat anskaffas och för att kunna ersätta vad som förslitits och ej kunnat underhållas. Därtill kommer, att det överflöd på ledigt kapital, som för närvarande synes förefinnas, med all sannolikhet hastigt kommer att tagas i anspråk för olika ändamål, vadan följderna bli att jordbrukarna måste upptaga en stark tävlan med andra kreditbehövande och därigenom bli nödgade att betala höga räntor för de lån, de oundgängligen behöva. För att centralkassorna för jordbrukskredit i något större utsträckning, än vad nu är fallet, skola kunna fylla jordbrukets lånebehov borde, synes det oss, bestämmelserna angående deras verksamhet ändras därhän, att som medlemmar i desamma finge ingå, förutom jordbrukskassor även andra ekonomiska föreningar med verksamhet som berör jordbruket. Vi tänka härvid förutom på elektriska distributionsföreningar, om vilkas anslutning till centralkassa

Mälareprovinsernas centralkassa för jordbrukskredit redan förut gjort underdånig framställning, närmast på småbrukareföreningar och mejeriföreningar. Dessa sistnämnda föreningar, vilka isynnerhet i de södra delarna av vårt land förekomma rätt allmänt, bedriva en omfattande verksamhet med anskaffande av olika slags förnödenheter, såsom utsäde, konstgödning, kraftfoder och torvströ m. m. till sina medlemmar och äro därför av synnerligen stor betydelse för de orter, där de verka. Medel för sin rörelse erhålla de oftast på det sättet, att medlemmarna likvidera sina inköp med växlar, utställda av föreningen, vilken sedan diskonterar dessa växlar i någon bank, eller måste föreningen upptaga lån för att kunna finansiera sin verksamhet och i båda fallen får den betala dryga räntor. Det synes oss, som om centralkassorna för jordbrukskredit här skulle hava en stor uppgift att fylla genom att tillhandahålla sådana föreningar nödigt rörelsekapital.

Formerna för centralkassornas utlåning till dessa jordbrukareföreningar torde lämpligen kunna ordnas så, att respektive föreningar erhöles lånerätt i visst förhållande till sina medlemmars sammanlagda jordareal, möjligen med avdrag för de medlemmar, som eventuellt äro med i någon jordbrukskassa och således ha lånerätt i denna, och att centralkassas styrelse efter noggrann prövning av deras ekonomiska ställning finge bestämma deras lånerätt. Ansvarigheten synes oss böra göras lika med medlemmarnas i jordbrukskassa, eller en och en halv gång lånerätten. Centralkassorna skulle alltså medgivas rätt att förmedla växelån för dessa föreningars medlemmar i likhet med jordbrukskassornas ävensom att tillhandahålla direkta lån mot skuldförbindelseav föreningens styrelse och eventuellt mot borgen eller annan säkerhet.

För att jordbrukskasserörelsen skall kunna vidare utvecklas till att få i sig stor utsträckning som möjligt omhändertaga jordbrukets driftkredit och fullt kunna infria de förhoppningar, som knutits till densamma, torde emellertid ännu fler ändringar behöva vidtagas i förordningarna om jordbruks- och centralkassornas för jordbrukskredit verksamhet.

Vad medlems delaktighet i jordbrukskassa angår, är det nödvändigt att denna utsträcket och härigenom möjlighet beredes att tillgodose det medelstora och större jordbrukets kreditbehov. Med den nuvarande delaktigheten av en tiondel av den sammanlagda jordarealen eller högst 50 har, finna de medelstora och större lantbrukarna det knappt mödan värt att ingå som medlemmar i jordbrukskassa, då de lånebelopp, de för närvarande kunna erhålla, äro mycket för små för deras förhållanden. Om de däremot beviljades rätt att ingå i jordbrukskassa med exempelvis en femtedel av medlemmarnas sammanlagda jordareal eller högst 100 har odlad jord, och en samtidigt högre lånerätt per har medgäves, skulle de kunna erhålla lån, som någorlunda motsvarade deras behov. För jordbrukskassorna är det ett livsvillkor att få även det medelstora och större jordbrukets idkare aktivt intresserade i sin verksamhet, bl. a. för att lättare erhålla kompetenta personer för skötandet av sina angelägenheter, något som säkerligen är förenat med svårighet, om kassorna bland sina medlemmar endast få räkna småbrukare och egnahemsinnehavare. Då vid sidan av jordbruket skogsskötseln intager ett framstående rum, och då frågan om en rationell skogsvård allt mer gör sig gällande, synes det oss vara av behovet påkallat, att medlem i jordbrukskassa må kunna erhålla delaktighet och lånerätt i denna även för viss areal skogsmark.

Beträffande medlemmarnas lånerätt i jordbrukskassa anse vi sedan någon er-

farenhet numera vunnits, att denna borde avsevärt ökas eller ock, att jordbrukskassas styrelse ägde rätt att i samråd med centralkassas styrelse bestämma det högsta belopp, som de olika medlemmarna må erhålla såsom lån. Det är ju uppenbart, att framför allt de jordbrukskassemedlemmar som bedriva ett intensivt jordbruk ej äro tillgodosedda genom den medgivna lånerätten, 75 kronor per har, utan äro i behov av betydligt större lånerätt, särskilt som man numera måste räkna med ett avsevärt minskat penningvärde. Vi tillåta oss dessutom framhålla önskvärheten av, att lånerätten för trädgårdsjord, som användes för uteslutande odling av trädgårdsalster, bestämmes till högre belopp per har än för vanlig åkerjord. Den jordareal, som trädgårdsmästare bruka, är i vanliga fall så liten, att de lån, som kunna erhållas enligt nuvarande lånebestämmelser, bli för små. Hänsyn bör ju ock tagas till de betydligt större kostnader, icke minst arbetskostnader, som äro förenade med trädgårdsjordens skötsel och till den större avkastning som denna ger. Att ansvarigheten måste höjas eller annan fullgod säkerhet avlämnas, därest utsträckt lånerätt skall erhållas är givet.

Vi äro förvissade om, att icke blott många jordbrukskassemedlemmar, som nu ha sin mesta kredit på annat håll, skulle överflytta denna till kassorna och därmed vinna avsedd fördel, utan även att ett avsevärt ökat antal medlemmar skulle erhållas, varförutan jordbrukskasserörelsen har föga utsikt att få någon nämnvärd betydelse för den uppgift, den är avsedd att fylla.

Vi tillåta oss vidare framhålla, att vissa förenklingar beträffande jordbrukskassornas skötsel äro absolut nödvändiga. Det torde ej kunna förutsättas, att de personer, som i allmänhet omhänderhava kassornas bokföring hava tid att sköta sin syssla i full överensstämmelse med nu gällande förordningar härom. Då härtill kommer, att arbetet i de flesta fall är oavlönat, kan man ej förundra sig över, att det är svårt att få lämpliga personer att sköta det. Lättast torde förenklingar kunna vidtagas beträffande de statistiska uppgifter, som varje kassa är skyldig att avlämna. Dessa äro för närvarande så invecklade och minutiösa, att knappast någon enda av jordbrukskassornas sekreterare är i stånd att rätt ifylla blanketterna till desamma. I betraktande av den noggranna kontroll, som från centralkassornas sida utövas över jordbrukskassornas bokföring, torde det kunna sättas i fråga, huruvida ej långt gående förenklingar kunde vidtagas med avseende på nämnda statistiska uppgifter. Atminstone synes det oss som om uppgifter av någorlunda liknande lydelse som de sparbankerna avlämna borde vara tillfyllest.

En annan formalitet, som torde kunna förenklas högst betydligt, är sökandet av kassornas förvaltningsbidrag. För att utfå detta skall, enligt nu gällande förordning, ansökan varje år ingivas och därvid vara åtföljd av följande handlingar:

1. Styrkt avskrift av jordbrukskassans stadgar.
2. Bevis om jordbrukskassans registrering.
3. Bevis om jordbrukskassans godkännande.
4. Styrkt avskrift av styrelsens förvaltningsberättelse.
5. Styrkt avskrift av revisionsberättelsen.
6. Styrkt utdrag ur protokoll, utvisande att styrelsen beviljats ansvarsfrihet.
7. Uppgift över det medlemsantal jordbrukskassan städe haft under året.
8. Yttrande över ansökningsen av styrelsen för vederbörande centralkassa.

För jordbrukskassornas sekreterare, vilka i de allra flesta fall äro lantbrukare och helt naturligt ej kunna offra den tid, som helt visst är erforderlig för att

kunna medhinna expedieringen av alla dessa skrivelser, skulle det vara högst väsentlig lättnad i arbetet, om vid sökandet av kassornas förvaltningsbidrag följande handlingar vore tillfyllest:

1. Ansökan.
2. Intyg om medlemsantal.
3. Yttrande över ansöknigen av styrelsen för vederbörande centralkassa.

Det torde kunna anses uteslutet, att centralkassans styrelse tillstyrker ansökan om förvaltningsbidrag för andra jordbrukskassor än de, vilkas verksamhet och skötsel gjort dem berättigade till erhållande av sådant, och då centralkassorna äga fullkomlig kännedom om verksamheten hos till dem anslutna jordbrukskassor och dessutom från dessa årligen erhålla avskrifter av förvaltnings- och revisionsberättelse samt vinst- och förlusträkning och balansräkning jämte protokollsutdrag från föreningsstämma, bör väl förvaltningsbidrag till jordbrukskassorna kunna utbetalas, så snart centralkassans styrelse tillstyrkt ansökan härom.

Med stöd av vad vi ovan anfört, tillåta vi oss sålunda i underdånighet hemställa, att Kungl. Maj:ts nådiga förordning av den 18 juni 1915 beträffande jordbrukskassor för jordbrukskredit måtte ändras i följande avseenden:

1. att som medlemmar i centralkassa få ingå, förutom jordbrukskassor, även andra ekonomiska föreningar med uppgift att för sina medlemmars räkning anskaffa förnödenheter för lantbrukets drift, såsom småbrukare-, mejeri-, elektriska distributions- och andra därmed likställda föreningar, och att centralkassans styrelse efter noggrann prövning av deras ekonomiska ställning får bestämma deras lånerätt.

2. Att medlem må vinna delaktighet i jordbrukskassa för intill 300 har skogsmark med en lånerätt av högst 10 kronor per har.

3. Att medlems delaktighet i jordbrukskassa utsträcker till en femtedel av medlemmarnas sammanlagda åkerareal eller högst 100 har och att dessutom trädgårdsmästare, som uteslutande ägna sig åt trädgårdsskötsel, erhålla en lånerätt av intill 400 kronor per har för den jord, de använda för odling av trädgårdsalster eller ock att kassans styrelse i samråd med centralkassans styrelse äger att bestämma det högsta belopp, som varje medlem får låna, samt att jordbrukskassans lånerätt hos centralkassan regleras i proportion till jordbrukskassamedlemmarnas ökade lånerätt.

4. Att de statistiska uppgifter, som jordbrukskassa har att årligen avlämna, inskränkas till att omfatta exempelvis utdrag ur jordbrukskassans vinst- och förlusträkning, balansräkning och huvudräkning, uppgift om medlemsantal, delaktighet och lånerätt, uppgift över beloppet av under året utlämnade lån, samt angivande av den säkerhet, varemot dessa utlånas. Härtill komma uppgifter över sparkasse-rörelsen för de jordbrukskassor, som driva sådan.

5. Att jordbrukskassans ansökan om förvaltningsbidrag endast behöfde åtföljas av intyg om medlemsantalet och yttrande av styrelsen för vederbörande centralkassa.

Stockholm den 21 november 1917.

Underdånigst

För Kristianstads läns centralkassa för jordbrukskredit, förening m. b. p. a.

V. Ekerot.

G. Hansson.

För Malmöhus läns centralkassa för jordbrukskredit, förening m. b. p. a.

Ture Skogh.

K. Levaux.

För Mälardalens län centralkassa för jordbrukskredit, förening m. b. p. a.

Gust. Eriksson.

B. Månsson.

Carl Alm.

Rätt avskrivet intyga:

D. Thomasson.

Rud. Lindblad.

Bilaga 2.

Till Konungen.

Vid ett i dagarna hållet möte med jordbrukare från skilda delar av landet, tillhörande jordbrukarnas riksförbund, har bl. a. till överläggning förelegat frågan om de erfarenheter som hittills vunnits av jordbrukskassornas verksamhet och i vilka avseenden en omläggning av denna verksamhet kunde vara önskvärd för att jordbrukskassorna skola kunna i vidsträcktare omfattning än vad hittills varit förhållandet motsvara sitt ändamål att tillgodose särskilt det mindre och medelstora jordbrukets kreditbehov.

Det livliga meningsutbytet härom gav vid handen, att jordbrukarna till fullo uppskatta värdet och betydelsen av den åtgärd till jordbrukets främjande, som av statsmakterna vidtagits genom tillkomsten av lagen om jordbrukskassor och centralkassor för jordbrukskredit.

Dels på grund av de särskilda omständigheter, som genom det ännu pågående världskrigets utbrott ungefär samtidigt med jordbrukskasserörelsens första framträdande i vårt land utövat ett mycket stort inflytande på jordbrukets ekonomiska förhållanden, och dels genom den praktiska erfarenhet, som vunnits av de hittills grundade kreditkassornas verksamhet, hava emellertid en del förändringar i gällande föreskrifter därom visat sig icke blott i hög grad önskvärda utan även ofrånkomligt nödvändiga, därest det med kassorna avsedda ändamålet skall kunna i erforderlig omfattning tillgodoses.

På grund av världskrisens återverkan på vårt svenska jordbruk äro dess utövares kreditbehov nu och för den närmaste framtiden av en väsentligt annan art än under normala förhållanden. Tillgången på kontanta rörelsemedel för jordbruksdriften är för närvarande i genomsnitt rikligare än under vanliga förhållanden till följd av att jordbrukarna nödgats realisera en betydande del av sin kreatursbesättning m. fl. tillgångar i penningar, vilket även varit och är förhållandet med

jordbrukarnes skogstillgångar. Lånebehovet för vanliga driftsändamål, vilket jordbrukskassorna äro avsedda att tillgodose, är på grund därav i avsevärd mån minskat. Men samtidigt hava andra behov gjort sig med ökad styrka gällande, för vilkas tillfredsställande lånevägen måste i de flesta fall beträdas. Särskilt är detta förhållandet med jordbrukets elektrifiering, varav ett trängande behov för närvarande gör sig gällande till följd av bristen dels på arbets- och dragkraft för jordbruket och dels på bränn- och lysoljor. Men lånebehoven i detta hänseende kunna icke av jordbrukskassorna i tillfyllestgörande grad tillfredsställas så länge dessa äro förhindrade att utlämna lån till de elektriska distributionsföreningar, vilka nu i ständigt ökat antal bildats på landsbygden. Denna påtagliga brist i jordbrukskassornas struktur ansåg mötet böra oförtövat avhjälpas, vilket skulle lända såväl kassorna själva som jordbruket till ömsesidig fördel. Mötet ansåg även önskvärt, att jordbrukskassorna finge utvidga sin lånerätt därhän, att de kunde utgöra ett stöd för jordbrukarnas övriga kooperativa sammanslutningar medelst tillgodoseende av deras kreditbehov, och beslöt att till Eders Kungl. Maj:t ingå med underdånig framställning i detta syfte.

Gällande föreskrift därom, att centralkassas verksamhetsområde icke får utsträckas över mera än 3 län, har även visat sig utgöra ett hinder för rörelsens utveckling och utbredning. Som exempel härför anfördes, att i Västmanlands län bildade jordbrukskassor icke kunna vinna anslutning till Mälareprovinsernas centralkassa, när dennas verksamhetsområde icke lagligen kan utsträcka sig över det nuvarande, vilket utgöres av Stockholms, Uppsala och Södermanlands län. Då jordbrukskassorna i Västmanlands län icke äro och knappast heller hava utsikt att inom den närmaste framtiden bliva tillräckligt talrika för att kunna uppbära en egen centralkassa, äro de alltså genom ifrågavarande bestämmelser väsentligen hämmade i sin verksamhet. En anslutning från dessa jordbrukskassors sida till Mälardprovinsernas centralkassa skulle givetvis för denna vara till uteslutande fördel.

Likaledes framhölls önskvärdheten därav, att ensamstående, i avlägsnare landsdelar befintliga jordbrukskassor, till vilken centralkassa icke lämpligen kan utvidga sitt egentliga verksamhetsområde, måtte beredas möjlighet att vinna anslutning till redan befintlig centralkassa intill dess sådan kan bildas för det län, inom vilket dylik jordbrukskassa är belägen, ävensom att enskilda jordbrukare, bosatta i ort där jordbrukskassa icke finnes, må kunna ansluta sig till närbelägen kassa och där erhålla lånerätt.

Penningsvärdets hastiga sjunkande nödvändiggjorde även en ansevärd ökning av lånerätten för den odlade jorden i kassorna, därest dessa skola vara i stånd att närmelsevis fylla sin uppgift, varjämte lånerätten bör utsträckas jämväl till skogsmark, särskilt för möjliggörande av skogsodlingar, avdikningar och planteringar å de mindre egendomarnas skogsmarker.

Slutligen framhölls även önskvärdheten därav, att jordbrukarnas lånerätt måtte kunna utsträckas till en åkerareal av intill 100 har.

På grund av mötets uppdrag och med stöd av vad här ovan anförts få vi därför i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder för sådana ändringar i gällande förordningar angående jordbrukskassor.

att lånerätt i jordbrukskassa må kunna beviljas elektriska distributionsföreningar, mejeriföreningar och andra likartade ekonomiska sammanslutningar inom jordbruket i sådan utsträckning, att de ej behöva anlita annan penninginrättning;

att centralkassas verksamhetsområde, där förhållandena göra sådant önskvärt, må kunna omfatta flera än tre län;

att ensamstående jordbrukskassor, bildade utanför centralkassas egentliga verksamhetsområde, må vinna anslutning till redan befintlig centralkassa intill dess sådan kan bildas för det län, inom vilket dylik jordbrukskassa är belägen;

att enskilda jordbrukare, bosatta å ort där ej jordbrukskassa är belägen, må kunna ansluta sig till närbelägen kassa och där erhålla lånerätt;

att lånerätten för den odlade jorden väsentligen höjes;

att lånerätt i jordbrukskassorna må erhållas för skogsmark;

att lånerätten måtte kunna utsträckas till en åkerareal av intill 100 har, samt att denna lånerätt speciellt för elektrifieringsändamål icke må vara bunden av arealbegränsning.

Stockholm den 14 november 1917.

Underdånigst

Jordbrukarnes Riksförbunds Arbetsutskott.

Johannes Nilsson.

Gustaf Eriksson.

E. Durango.

Rätt avskrivet intyga:

Rud. Lindblad.

Carl Alm.